

ARKADIUSZ MODRZEJEWSKI

PAP SŁUPSK

ŁAD GOSPODARCZY KOŚCIERZINY W WARUNKACH DZIEJOWYCH PRZEMIAN GLOBALNYCH

W analizie procesów społecznych, w tym gospodarczych, kulturowych i politycznych, badacze coraz częściej korzystają z interpretacji cywilizacyjnej metody, właściwej nauce o cywilizacji, będącej wyodrębnioną dziedziną historiozofii¹. Ma ona przede wszystkim walor eksplikacyjny; pozwala zrozumieć rzeczywistość; nie służy zaś odkrywaniu faktów, dlatego stosuje się ją nierzadko wspólnie z innymi metodami badawczymi. Jej zastosowanie pozwala zauważyć w szerszym, cywilizacyjnym i historiozoficznym kontekście ogół przemian dokonujących się w życiu określonych zbiorowości. Z metody tej nierzadko korzysta się np. w nauce o polityce, co wynika ze specyfiki jej metodologii, zwłaszcza metod i technik badawczych, interdyscyplinarności oraz „otwartości” na innowacje². Interpretację cywilizacyjną stosuje się nie tylko w odniesieniu do makroskali (globu, cywilizacji partykularnej, regionu świata), ale również w badaniach nad mikrostrukturami społecznymi, takimi jak społeczności lokalne, kiedy analizie poddaje się np. wpływ oddziaływań globalnych (tj. globalizacja, regionalna integracja świata, globalne migracje ludności czy amerykanizacja kultury światowej) na wycinek bądź całość rzeczywistości lokalnej³.

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie, w kontekście przeobrażeń globalnych, przemian zachodzących w ładzie ekonomicznym pomorskiego miasta Kościerzyny w procesie przemian dziejowych, tj. od jego zarania (przełom XIII i XIV w.) aż do współczesności. Jest to zbiorowość dosyć charakterystyczna dla Pomorza Gdańskiego, mogąca stanowić egzemplifikację przeobrażeń zachodzących w mniejszych miastach tego regionu.

Analizując gospodarcze dzieje świata zauważa się, że zasadniczo dzielą się one na trzy okresy. W pierwszym dominującą pozycję, zarówno pod względem struktury zatrudnienia, jak i wytwarzanego dochodu, miało rolnictwo (era preindustrialna),

¹ A. Piskozub, *Cywilizacje w czasie i przestrzeni*, Gdańsk 2003, s. 18.

² A. Chodubski, *Wstęp do badań politologicznych*, Gdańsk 1995, s. 39; zob. także H. Chołaj, *Transformacja systemowa w Polsce. Szkice teoretyczne*, Lublin 1998, s. 47-61; A. Piskozub, *Rozwój nauki o cywilizacji w Polsce*, *Cywilizacje w Czasie i Przestrzeni* 1999, nr 5, s. 21-34.

³ Zob. np. M. Gawron, *Zalasowa: Kościół, społeczność lokalna*, Gdańsk 1999.